Katso viesti selaimessa

Keski- ja Pohjois-Uudenmaan lintuharrastajat Apus ry:n uutiskirje

kesäkuu 2026

Kalatiira (kuva: Suski Kaukinen)

Hyvää kesää apuslaisille!

Apuksen uutiskirjeen toimituskunta toivottaa lukijoilleen hyvää kesää! Samalla kannustamme viemään lintuhavainnot Tiiraan ja aivan erityisesti tervapääskyn pesintään viittaavat havainnot.

Haluaisitko osallistua uutiskirjeen tekoon? Voit kertoa kivasta linturetkestä, hienoista havainnoista tai kotipihan lintujen tarkkailusta. Lähetä tarinasi ja / tai kuvasi osoitteeseen viestinta@apus-birdlife.fi.

Naaraskehrääjä (kuva: Juha Honkala)

Kehrääjän muuttotutkimuksen tuloksia

Apus-vetoinen kehrääjän muuttotutkimus käynnistyi 26.5.2018 Tuusulan Terrisuolla, kun koiraskehrääjä sai pienen paikantimen selkäänsä. Terriksi nimetty koiras palasi samalle paikalle seuraavana kesänä, mutta paikantimen muistissa oli valitettavasti vain lyhyt pätkä syysmuuttoa, joten toivottu tieto meno-paluumatkasta jäi saamatta.

Alkuvaikeuksien jälkeen sitkeydellä saatiin myös niitä tuloksia, joita alun perin lähdettiin hakemaan. Onnistuimme selvittämään kehrääjiemme syys- ja kevätmuuton reittejä, muuton ajoittumista sekä talvehtimisalueita. Tämä kaikki tuli mahdolliseksi muun muassa apuslaisten osallistuessa taloudellisesti hankkeen tukemiseen.

Aikuiset kehrääjät lähtevät syysmuutolle enimmäkseen elokuussa, poikasten itsenäistyttyä. Ne suuntaavat pesimäalueeltaan miltei poikkeuksetta suoraan etelään. Suomenlahden ylityksen jälkeen useimmilla ei ole lainkaan kiire: ne pysähtyvät päiväkausiksi hyville ruokailumaille Baltian maihin ja jatkavat hiljalleen kohti Välimerta. Sen ne ylittävät Kreikan niemimaalta tai Turkin lounaisnurkalta. Saharan ylityksellä pisin vuorokausisiirtymä oli Tuusulan Kukkumäessä pesineen Surina-nimisen naaraan 1 099 kilometrin taival.

Talvialueelleen päiväntasaajan eteläpuoliseen Afrikkaan kehrääjät saapuivat kukin oman rytminsä mukaisesti — ensimmäiset jo lokakuun puolivälissä, mutta monet vasta kuukautta myöhemmin. Kostealla savannialueella ne pysyttelevät hyvin suppealla alueella koko talven, kunnes kevätmuuton aika koittaa. Helmikuussa kehrääjät lähtevät hitaasti kohti pohjoista. Muuttorytmi on hyvin yksilöllinen: ensimmäiset ylittävät Välimeren jo maaliskuun lopulla, valtaosa huhtikuussa ja viivyttelevät yksilöt vasta toukokuun alussa. Pesimäpaikoilleen paikannetut kehrääjät ovat saapuneet 10.–31.5. välisenä aikana.

Kuluvana kesänä hanke jatkuu sen verran, että viisi aikuista kehrääjää saa paikantimen selkäänsä — kiitos Apuksen joulukeräykseen osallistuneiden! Toiveena on, että uudenlaiset, aiempia taloudellisemmat paikantimet tuovat lisätietoa etenkin kevätmuutosta. Kehrääjän muuttotutkimuksen työryhmään ovat kuuluneet *Tapani Laine, Seppo Niiranen, Ina Tirri, Aleksi Lehikoinen* ja allekirjoittanut.

Juha Honkala

Seittelin kosteikkoa (kuva: Jouko Vuori)

Ridasjärven ja Seittelin naurulokkiyhdyskunnat kasvoivat

Hyvinkään Ridasjärvellä pesii tänä vuonna noin 1 000 paria naurulokkeja, arvioi rengastaja Jukka Tanner, joka on seurannut alueen naurulokkien määrää yli 30 vuoden ajan. Tannerin rengastuskäynneillä tekemien havaintojen mukaan pesinnät ovat edenneet hyvin. Kuolleita aikuisia lokkeja on löytynyt vain muutama ja petojen tappamia nuoria lokkejakin toistaiseksi hyvin vähän. Pienten poikasten säilymiselle on elinehto, että sää pysyy vähäsateisena ja lämpimänä.

Tuusulan Seittelin kosteikon naurulokkien parimääräksi laskin tänä vuonna 1 030 paria. Parimäärässä on nousua edelliseen vuoteen yli 100 pesivän parin verran. Viimeisten kuuden vuoden aikana parimäärä on laskettu Jouko Vuoren ottamista ilmakuvista. Tämän vuoden parimääräksi laskettu luku, 1 030 paria lienee kuitenkin aliarvio, sillä kuvaushetkillä 16.5. ja 20.5. osa lokeista ei ollut yhdyskunnassa, sillä kuvauksien aikana ja niiden jälkeen naurulokkeja nähtiin lennossa etäälläkin pesimäyhdyskunnasta. Jättiyhdyskunnan parimäärän laskeminen on vaikea tehtävä. Luotettavampia keinoja odotellessa on tyydyttävä ilmakuvien tarkasteluun, jotka parhaimmillaan antavat hyvän tuloksen.

Sekä Ridasjärven että Seittelin pesivien lokkien määrät kasvoivat edellisvuodesta. Uudenmaan suurin, monen tuhannen parin naurulokkiyhdyskunta Espoon Suomenojalla sen sijaan on kutistunut nopeasti. Kosteikon ydinalueella pesii enää 150 paria naurulokkeja. On mahdollista, että osa espoolaisista naurulokeista on muuttanut Apuksen alueelle. Todisteita tästä ei kuitenkaan ole. Tätä Espoon tapausta on hyvä pitää varoittavana esimerkkinä. Esimerkiksi Seittelin lokkiyhdyskuntaa ei tulisi pitää ”kiveen hakattuna”. Senkin olemassaoloa voivat järkyttää monenlaiset tekijät. Toivottavasti Apuksen talkootoiminta jatkuu tulevaisuudessakin vireänä. Siitä on paljon kiinni.

Juha Honkala

Tervapääsky (kuva: Jukka Huikko)

Tervapääskyjen pesintähavaintojen ilmoittaminen Tiiraan kesä-heinäkuun ajan

1. Paikan ilmoitus

- Ilmoita havaintopaikka ja linnun (pesän) paikka **samaan pisteeseen**
- Ilmoita paikka tarkoin **karttakoordinaatein tai osoite rappuineen**

2. Laita rasti kohtaan *Pesintään viittaava havainto*

3. Lisätietoihin

- Sen **seinän ilmansuunta**, jolla pesä sijaitsee
- Pesäkolojen lukumäärä
- Pesäkolojen paikka (katonraja, pönttö, puunkolo tms.)

Tervapääsky luokitellaan erittäin uhanalaiseksi, sillä sen kanta on vähentynyt jopa 60 prosenttia 1980-luvulta. Tervapääsky pesii enimmäkseen kaupunkialueen

rakennuksissa, kuten katonrajoissa tai tuuletushormeissa, mutta paikoin se voi pesiä myös pöntöissä. Pesäpaikkojen hävittäminen on kielletty, mutta siitä huolimatta remonttien yhteydessä niitä tuhoutuu, usein tiedonpuutteen vuoksi. Pesimäpaikoista ei ole juurikaan tietoa huolimatta siitä, että laji on yhdyskuntapesijä ja se pesii samoissa paikoissa vuodesta toiseen. Kartoittamalla pesimäpaikat voidaan varmistaa, ettei pesäpaikkoja tulevien remonttien yhteydessä vahingossa hävitetä. Nyt on hyvä tilaisuus auttaa konkreettisesti lajin suojelussa!

Miten?

Kartoitukseen voi osallistua kuka tahansa. Ilmoita havaintosi pesinnöistä **Tiira-lintutietopalveluun** osoitetarkkuudella.

Ilmoita aina pesän (linnun) paikka mahdollisimman tarkasti, osoitetasolla rappuineen tai tarkoin karttakoordinaatein. Ilmoita Tiirassa havainnointipaikaksi sama piste kuin linnun paikka riippumatta siitä mistä itse teit havainnon. Näin havaintoja on helppo tulkita ja koostaa myöhemmin. Älä siis ilmoita havaintopaikkaa ja linnun paikkaa eri pisteisiin!

Merkitse rasti ruutuun “pesintään viittaava havainto”. Kirjaa lisätietoihin pesäpaikan seinustan ilmansuunta. Lisätietokentässä voit myös eritellä tarkemmin pesintöjä, esimerkiksi pesäkolojen lukumäärää tai sijaintia (pönttö, rakennus, puunkolo tms.). Kaikki havainnot ovat tärkeitä ja tervetulleita!

Kartoitusalueena on kaikki Apuksen taajama-alueet. Jos kartoitit tietyn rakennuksen, korttelin tai kaupunginosan siten, että havainnoit paikalla useampana iltana etkä silti havainnut tervapääskyjen pesintää, voit ilmoittaa tämän nollahavainnon Tiiraan tai osoitteeseen **suojelu@apus-birdlife.fi**

Laskentaan ei tarvitse erityisiä välineitä, mutta on hyvä, jos pesän sijainnin voi ilmoittaa mahdollisimman tarkasti osoite/rapputasolla. Tässä auttavat Google Maps tai sen kaltaiset karttasovellukset, joista osoitteen voi helposti tarkistaa. Niistä voi tarkistaa myös, minkä ilmansuunnan seinästä on kyse. Kiikarit auttavat pesäkolojen määrän laskemisessa. Muistiinpanovälineet ovat hyödylliset, etenkin jos aikoo kartoittaa useampia rakennuksia tai kortteleita.

Jos havaitsit tervapääskyn pesäkolon, mutta Tiiran käyttö tuottaa vaikeuksia, voit ilmoittaa havainnon myös sähköpostiin **suojelu@apus-birdlife.fi**

Tervapääsky on helpoin havaita juhannuksen jälkeen, kun emot alkavat ruokkimaan kuoriutuneita poikasiaan pesiin. Puiden latvustojen korkeudella, matalalla lentävät linnut aamuisin ja iltaisin ovat todennäköisesti pesimäpaikan lähettyvillä. Pesivän linnun tunnistaa rakennuksen tai kolon sisältä kuuluvasta kirkunasta tai siitä, että se lentää sisään pesäkoloon.

Koska kartoitus keskittyy kaupunkialueille ja tervapääsky on helppo tunnistaa, kartoitus sopii erityisen hyvin myös aloittelevalle lintuharrastajalle. Jo oman pihan tai parvekkeen havainnot auttavat paljon!

Milloin?

Havaintojen keruuaika on kesä-heinäkuu, jolloin tervapääsky pesii. Pesäpoikasten ruokinta-aika, jolloin pesät ovat helpoiten löydettävissä, sijoittuu juhannuksen

jälkeiseen aikaan. Paras havainnointiaika on auringon laskiessa, kun linnut ovat aktiivisimpia.

Tervapääskylive

Käy katsomassa Ostrobothnia Australiksen tervapääskyliveä, jossa seurataan tervapääskyn pesää pesäkameran avulla Vaasassa:

Tervapääskylive

Naarashaapana (kuva: Suski Kaukinen)

Kirjaathan havaintosi Tiiraan!

Apus ry kannustaa kirjaamaan lintuhavaintoja Tiira-lintutietopalveluun (https://www.tiira.fi).

Tiira mahdollistaa lintumaailman tapahtumien seuraamisen reaaliajassa ja auttaa omien retkien suunnittelussa. Tiiran havainnot muodostavat yhdistyksen havaintoarkiston, joka on yhdistyksen toiminnan peruskivi. Ilman harrastajien kirjaamia havaintoja ei syntyisi katsauksia, eikä pystyttäisi edistämään lintujen suojelua esimerkiksi lausunnoin tai osoittamaan, mitkä alueet ovat linnuille erityisen tärkeitä.

Yhteisen hyvän lisäksi omat lintuhavaintosi pysyvät Tiirasssa tallessa ja helposti tarkasteltavina. Muutamassa sekunnissa saat tiedon vaikka viime vuonna havaitsemiesi pikkutikkojen lukumäärästä tai siitä, minä vuonna olet havainnut kirjosiepon aikaisimmin. Tiira myös laskee automattisesti eliksesi, vuodenpinnasi tai vaikka tietyn kunnan pinnamäärästi. Sillä edellytyksellä, että havaintosi ovat Tiirassa.

Tiiran uudella versiolla (**https://uusi.tiira.fi/**) voit kirjata havainnot helposti suoraan maastosta käyttäen hyväksi puhelimen paikannustoimintoja.

Olethan mukana lintutiedon kartuttamisessa ja kirjaat havaintosi Tiiraan!

Apus ry tapahtumakalenteri löytyy netistä

Ajantasaisen tapahtumakalenterin löydät Apus ry kotisivuilta. Niille pääset suoraan kirjoittamalla osoitteeksi **www.apus-birdlife.fi** Tapahtumakalenteri löytyy Toiminta -valikoista, ks. kuva yllä.

Keski- ja Pohjois-Uudenmaan Lintuharrastajat Apus ry

Apus ry on Keski- ja Pohjois-Uudenmaan lintuharrastajien yhdistys, jonka tavoitteena on edistää lintuharrastusta ja lintujen suojelua omalla alueella, Suomessa ja kansainvälisesti.

www.apus-birdlife.fi

Sähköposti: **apus@apus-birdlife.fi**

Apus ry on BirdLife Suomen jäsenyhdistys.

BirdLife on maailman suurin ympäristöjärjestö ja johtava linnustonsuojelun asiantuntija. BirdLife toimii yli 120 maassa, ja sillä on yli 10 miljoonaa henkilöjäsentä tai tukijaa.

BirdLife Suomi ry on lintujen suojelu- ja harrastusjärjestö sekä maamme 30 lintuyhdistyksen keskusjärjestö.

Peruuta jäsenkirjeen tilaus

Osoitelähde: Apus ry:n jäsenrekisteri